

ศักยภาพของอุตสาหกรรมข้าว เกือบงา

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมในชนบท นับว่ามีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาชนบทมากขึ้น เพราะอุตสาหกรรมดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ช่วย เพิ่มการสร้างงานและรายได้ให้กับประชาชนในชนบทเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะถ้าอุตสาหกรรมนั้นใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบด้วยแล้ว ก็จะเป็นอีกแหล่งที่จะสามารถรองรับสินค้าเกษตรได้ นอกเหนือไปจากการจำหน่ายในรูปวัตถุดิบ รัฐบาลก็ได้มีการเล็งเห็นถึงความสำคัญนี้เช่นกันจึงได้มีการบรรจุแผนเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในชนบท ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ ด้วย โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กรมตรวจเกษตรกรและสหกรณ์, กรมตรวจพาณิชย์ ซึ่งหน่วยงานแต่ละหน่วยก็จะมีหน้าที่แตกต่างกันไป

อุตสาหกรรมในชนบทที่ทำการศึกษานี้ก็คือ อุตสาหกรรมข้าวเกือบงา ซึ่งเป็นสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดเพชรบุรี ทำการแปรรูปสินค้าเกษตร กิจกรรมจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม และมีการผลิตในระดับครัวเรือนอีกด้วย นอกจากนี้แล้วการผลิตข้าวเกือบงาก็ยังมีการใช้แรงงานในการผลิต เป็นส่วนมากนับว่าเป็นการสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น จากลักษณะต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมนับว่ามีลักษณะที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมในชนบทที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาชนบทได้ ดังนั้นการศึกษาในบทนี้จะเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับลักษณะการสร้างงาน และการเพิ่มรายได้ ซึ่งนับว่าเป็นศักยภาพของอุตสาหกรรมข้าวเกือบงาในการจะช่วยพัฒนาชนบท

การสร้างงาน

อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหารในจังหวัดเพชรบุรีมีอยู่หลายชนิด และนับว่าเป็นสินค้าที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัด เช่น ขนมหวานต่าง ๆ , ข้าวเกือบงา อุตสาหกรรมดังกล่าว จากสถิติของอุตสาหกรรมจังหวัดปี ๒๕๒๗ ปรากฏว่า อุตสาหกรรมประเภทอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่มีจำนวนมาก เป็นอันดับสองรองจากอุตสาหกรรมโรงสีข้าว

นั่นคืออุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและขนมยังสามารถแบ่งออกได้อีก ๖ ชนิด ซึ่งจะมีสัดส่วนของการใช้ทุนและแรงงานที่แตกต่างกันออกไป นั่นคือ อุตสาหกรรมผลไม้เชื่อม, อุตสาห-

กรรมทำกุ้งแห้ง, อุตสาหกรรมผลไม้กวน, อุตสาหกรรมทำขนมปัง, อุตสาหกรรมข้าวเกรียบงา และอุตสาหกรรมเส้นก๋วยเตี๋ยวและเส้นหมี่ ซึ่งจะมีจำนวนคนงาน ๔๙, ๔๗, ๔๗, ๑๔, ๑๔๓ และ ๑๐๔ คนตามลำดับ จากการพิจารณาเปรียบเทียบแล้วปรากฏว่า อุตสาหกรรมข้าวเกรียบงา จะมีสัดส่วนการจ้างแรงงานคิดเป็น ๓๕.๐๔% ของการจ้างงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารและขนม

อุตสาหกรรมข้าวเกรียบงาจากที่กล่าวมาในบทต้น ๆ แล้วว่าเดิมเป็นการผลิตในครัวเรือน ต่อมาเมื่อตลาดขยายตัวมากขึ้น จึงได้มีการนำเอาเครื่องจักรเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตมากขึ้นแต่ความสำคัญของแรงงานก็ไม่ได้ลดลง เหมือนกับอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรบางชนิดที่เมื่อมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ก็จะลดจำนวนความต้องการแรงงานลงไป เช่นอุตสาหกรรมโรงสีข้าวในจังหวัดเชียงใหม่จากการสำรวจปรากฏว่า โรงสีขนาดใหญ่ (ประมาณ ๑๐๐ เกรียนขึ้นไป) ใช้แรงงานโดยตรงเพียง ๕ คน เมื่อมีการพัฒนาระบบสีข้าวไปใช้ระบบสีข้าวแบบมีเตอร์ไฟฟ้าประจำเครื่องไม่มีสายพาน จะลดแรงงานไปได้อีกร้อยละ ๕๐^๑ แต่อุตสาหกรรมข้าวเกรียบงาจากข้อมูลตั้งแต่ปี ๒๕๒๑-๒๕๒๗ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือในการผลิตได้เริ่มก่อนหน้าแล้ว ความต้องการแรงงานก็คงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวของตลาดเป็นสำคัญ โดยจำนวนของแรงงานในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ๑๐๔ คน, พ.ศ. ๒๕๒๔ ๑๒๓ คน และในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้เพิ่มเป็น ๑๔๓ คน

นอกจากจะแสดงถึงความสำคัญของแรงงานในอุตสาหกรรมข้าวเกรียบงาด้วยจำนวนแรงงานแล้วก็ยังสามารถพิจารณาได้จากตัวแปรอื่น ๆ อีกคือ

๑. ต้นทุนการผลิต ในการผลิตข้าวเกรียบงา ๑ ต้นของการผลิตในระดับโรงงาน ปรากฏว่ามีสัดส่วนของค่าจ้างแรงงานคิดเป็น ๑๑.๗๒% และค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรซึ่งก็คือการใช้ปัจจัยทุนในการผลิตคิดเป็น ๐.๖% เมื่อเปรียบเทียบการใช้ปัจจัยทั้งสองในการผลิตจะเห็นได้ว่า ค่าจ้างแรงงานจะสูงกว่าการใช้ทุนมาก ย่อมหมายความว่าอุตสาหกรรมข้าวเกรียบงามีการใช้แรงงานมากเป็น Labour Intensive Industry

^๑Mingsarn Santikarn Thailand: The Acquisition of Technological Capability in the Agrobased Industrial Machinery, ใน เศรษฐกิจภาคเหนือประเทศไทยปัจจุบัน และอนาคต (เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๒๔) หน้า ๕๗

๒. สมการการผลิตของอุตสาหกรรมข้าวเกรียบงา เป็นความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่า
 เพิ่มกับวัตถุดิบ ทุน และแรงงาน เมื่อทุนคือ มูลค่าสินทรัพย์ถาวร และแรงงานคือจำนวนแรงงาน
 แล้วจะได้รูปสมการดังนี้คือ

$$\ln Y = -0.7188 + 0.9652 \ln R + 0.1007 \ln K_2 + 0.0513 \ln L$$

ซึ่งเมื่อพิจารณาเกี่ยวกับผลรับคืนจากขนาดการผลิต (return to scale) แล้วจะเห็น
 ว่าการผลิตมีลักษณะเป็น constant return to scale คือไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบจาก
 ขนาดการผลิต นั่นคือ เมื่อเราเพิ่มปัจจัยการผลิตเข้าไปในการผลิตแล้ว ผลที่ได้รับจะเพิ่มขึ้น
 เท่ากับการเพิ่มปัจจัยการผลิตนั้น

๓. ค่าความเข้มของทุน (Capital intensity) ของอุตสาหกรรมข้าวเกรียบงา
 เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมขนาดย่อมอื่น ๆ ตามการแบ่งของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปรากฏ
 ว่าอุตสาหกรรมข้าวเกรียบงาจะมีสัดส่วนการใช้ทุนต่ำที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก อุตสาหกรรม
 ข้าวเกรียบงามีการใช้แรงงานเป็นจำนวนมากในการผลิต เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทุน จึง
 ได้ค่าความเข้มของดินที่ต่ำ

นอกจากการผลิตในโรงงานจะมีความต้องการแรงงานและก่อให้เกิดการจ้างงานได้
 แล้วการผลิตในระดับครัวเรือนบางแห่งก็มีการสร้างงานเช่นเดียวกัน แต่ไม่สามารถที่จะรวบรวม
 ข้อมูลได้เนื่องจากการผลิตในระดับครัวเรือนจะกระจายอยู่ทั่วไปตามอำเภอต่าง ๆ นอกเขตตัวเมือง
 แม้ว่าจะมีการสร้างงานที่มีจำนวนไม่มากนักและมีเฉพาะบางฤดูกาลเท่านั้น แต่ก็นับได้ว่าเป็นการ
 สร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในบริเวณใกล้เคียงในการผลิต ซึ่งแรงงานในท้องถิ่นนั้น
 ถ้าจะต้องเดินทางมาทำงานที่โรงงานอุตสาหกรรมข้าวเกรียบงา ที่อยู่ในเขตตัวเมืองก็อาจจะ
 ไม่สะดวก และค่าจ้างที่ได้รับก็อาจจะไม่คุ้มค่ากับการที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเดินทาง และเมื่อ
 พิจารณาด้านทุนการผลิต เช่นเดียวกับการผลิตในระดับโรงงานก็ปรากฏว่า ในต้นทุนการผลิตนั้น
 ค่าจ้างแรงงานจะอยู่ในสัดส่วนที่สูงรองจากต้นทุนวัตถุดิบโดยคิดเป็น ๑๐.๕๒% ของต้นทุนทั้งหมด
 ในการผลิตข้าวเกรียบงา ๑ ตัน

จากที่กล่าวมา ในส่วนที่เกี่ยวกับการสร้างงานจะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมข้าวเกรียบงา นับเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญอย่างหนึ่ง แม้ว่าจะได้มีการพัฒนาทางการผลิตมากขึ้น โดยมีการนำเอาเครื่องมือเครื่องจักรทุนแรงมาใช้ในการผลิต ความต้องการแรงงานก็ไม่ได้ลดลง ในช่วงปี ๒๕๒๔-๒๕๒๗ ความต้องการแรงงานเพิ่มมากเนื่องจากการขยายตัวออกไปสู่ต่างประเทศ ผลผลิตที่มีการส่งออกจะมาจากการผลิตในระดับโรงงาน นอกจากนี้การสร้างงานก็ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการผลิตในระดับโรงงานเท่านั้น การผลิตข้าวเกรียบงาในระดับครัวเรือนบางแห่งก็สามารถจะสร้างงานได้เช่นเดียวกัน แม้ว่าจะมีจำนวนไม่มากนัก แต่การผลิตข้าวเกรียบงาก็มีกระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดเพชรบุรี และการลงทุนในระยะเริ่มแรกก็ไม่ต้องใช้จ่ายเงินลงทุนที่สูงมากนัก จึงทำให้อุตสาหกรรมนี้เป็นอาชีพเสริม และเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง

การเพิ่มรายได้

จากวัตถุประสงค์หลักของรัฐบาลที่พยายามส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในชนบทก็เพื่อที่จะก่อให้เกิดการสร้างงาน และผลที่จะตามมาก็คือรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นก็จะเพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนในชนบทมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การพัฒนาชนบทก็จะได้ผลและเกิดผลดีต่อประเทศโดยส่วนรวม

อุตสาหกรรมข้าวเกรียบงาก็เป็นอุตสาหกรรมในชนบทที่สามารถสร้างงานและช่วยเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้เช่นกัน แต่เนื่องจากการผลิตแบ่งออกได้เป็น ๒ ระดับ ดังนั้น การพิจารณาเกี่ยวกับการเพิ่มรายได้อาจจะแบ่งออกเป็น

- รายได้ของประชาชนในท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นจากการผลิตในครัวเรือน
- การเพิ่มขึ้นของรายได้จากการผลิตในระดับโรงงาน
- ผลตอบแทนต่อแรงงาน

รายได้ของประชาชนในท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นจากการผลิตในครัวเรือน

อุตสาหกรรมในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมพื้นบ้านขนาดเล็ก โดยส่วนใหญ่จะทำเป็นอาชีพรองหรืออาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว เงินทุนก็จะมาจากการสะสมของตนเองก่อน โดยมีการลงทุนเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มแรก และจะค่อย ๆ สะสมเพิ่มขึ้นเมื่อสามารถขยายการผลิตได้มากขึ้น ส่วนแรงงานก็เป็นคนในครอบครัวหรือถ้าแรงงานในครอบครัวไม่พอเพียงก็

อาจจะมีการจ้างแรงงานบ้างจำนวนไม่มากนัก ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมดังกล่าวจะเป็นการผลิตที่มีขนาดเล็ก แต่ก็มีความหมายต่อคนชนบทมากเพราะจะเป็นแหล่ง เสริมรายได้ และการมีงานทำที่สำคัญของคนชนบท ดังนั้นบางครอบครัวจึงมีการยึดเป็นอาชีพถาวรอย่างหนึ่ง

จากการสำรวจในบางจังหวัดของภาคเหนือ และภาคอีสาน โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่าครัวเรือนในจังหวัดที่ทำการสำรวจต้องพึ่งรายได้จากอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรมถึงกว่าครึ่งของรายได้รวม ทั้งนี้เป็นรายได้จากการทำอุตสาหกรรมถึงร้อยละ ๒๑

การผลิตของอุตสาหกรรมข้าวเกรียบงาในระดับครัวเรือน จากการศึกษาที่ผ่านมาในบทที่ ๔ นั้นได้แสดงให้เห็นถึงต้นทุนการผลิต และมูลค่าเพิ่มที่จะตกอยู่กับผู้ผลิต หรืออีกนัยหนึ่งก็คือรายได้ที่เพิ่มขึ้นของประชาชนในท้องถิ่นจากการผลิตข้าวเกรียบงา ดังกรณีที่คำนวณคือครอบครัวที่มีอาชีพหลักเป็นการทำเกษตรกรรม และมีการผลิตข้าวเกรียบงาเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่งมีผู้ผลิตเพียงคนเดียว จำนวนวันที่ทำการผลิตใน ๑ ปีประมาณ ๑๔๐ วัน เมื่อคำนวณตามมูลค่าตลาดในปี ๒๕๒๗ ปรากฏว่าครอบครัวนั้นจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตข้าวเกรียบงาในปีนั้นประมาณ ๔,๗๐๐ บาท และถ้านำต้นทุนเสียโอกาสของแรงงานมารวมพิจารณาด้วยแล้วครัวเรือนนั้นจะมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ ๔,๓๐๐ บาทต่อปี (ต้นทุนเสียโอกาสของแรงงานในกรณีนี้หมายความว่า ถ้าผู้ผลิตไม่ได้ผลิตข้าวเกรียบงา ก็อาจจะไปเป็นแรงงานรับจ้างทำงานอย่างอื่นได้ จึงนำรายได้ส่วนนี้มาหักออกจากรายได้เพิ่มขึ้น) ซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นนับว่าเป็นรายได้ที่ค่อนข้างสูงอย่างหนึ่ง แต่รายได้ที่เพิ่มขึ้นนี้จะไม่เท่ากันทุกครัวเรือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณการผลิต, จำนวนวันที่ทำการผลิต และตลาดสินค้า ดังนั้นในบางครัวเรือนก็อาจจะมียาได้เพิ่มมากขึ้นหรือน้อยกว่านี้

ในกรณีที่เป็นการผลิต ในครัวเรือนเช่นเดียวกัน แต่มีการผลิตเป็นจำนวนมากว่าและมีการจ้างแรงงานในการผลิต ๓ คน รายได้ที่เพิ่มขึ้นเมื่อคำนวณตามมูลค่าตลาดในปี ๒๕๒๗ จำนวนวันในการผลิตประมาณ ๑๔๐ วันเช่นเดียวกัน ปรากฏว่าในปีนั้นจะมีรายได้เพิ่ม ๔๕,๕๐๐ บาท ความแตกต่างของรายได้ที่เพิ่มขึ้นระหว่างการผลิตเพียงคนเดียว และการจ้างแรงงานเนื่องมาจาก ปริมาณผลผลิตที่มากกว่าและเมื่อมีการผลิตเป็นจำนวนมากทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลงตามหลักทาง เศรษฐศาสตร์ แต่ทั้งนี้สิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดปริมาณการผลิตก็คือ ตลาดของสินค้า

การจ้างแรงงานของการผลิตในระดับครัวเรือน เป็นการแสดงให้เห็นอีกอย่างว่าอุตสาหกรรมข้าวเกรียบงา นอกจากว่าจะเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่ทำการผลิตแล้วยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงอีกด้วย

แนวโน้มในการใช้จ่ายรายได้ที่เพิ่มขึ้น

รายได้ของ เกษตรกรถ้าต้องอาศัยการผลิตทางการเกษตรอย่างเดียว ก็จะได้รับเป็นเพียงครั้งคราวในรอบปีหนึ่ง นั่นก็คือช่วงเวลาในการเก็บเกี่ยวพืชผลรายได้ดังกล่าวจะถูกนำมาใช้ในการบริโภคอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ถ้ารายได้จากการเกษตรนี้ค่าไม่พอกับการใช้จ่ายในครัวเรือน กิจกรรมนอกการ เกษตรก็จะเข้ามามีบทบาทในการช่วยทำให้รายได้เพียงพอกับรายจ่าย และยังมีส่วนที่สามารถเก็บออมไว้ด้วย อุตสาหกรรมข้าวเกรียบงาก็เช่นเดียวกัน คิดว่าเป็นกิจการนอกภาคเกษตรที่จจะเพิ่มรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่นให้สูงขึ้น จากการออกแบบสอบถามผู้ผลิตในระดับครัวเรือน ปรากฏว่าแนวโน้มการใช้จ่ายเกี่ยวกับรายได้ที่เพิ่มขึ้น สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ทางด้วยกันคือ

๑. การใช้จ่ายเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค อันได้แก่ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร, เสื้อผ้าที่อยู่อาศัย จะเพิ่มมากขึ้น
๒. การใช้จ่ายเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก และการบันเทิง เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการซื้ออุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ เช่น วิทยุ, โทรทัศน์, พัดลม ฯลฯ
๓. การเก็บออมไว้เป็นทุนในการผลิตต่อไป หรือสะสมไว้เพื่อซื้อ เครื่องจักรทุนแรง เมื่อการผลิตขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

การใช้จ่ายในสองกรณีแรกนับว่าเป็นสิ่งธรรมดาของพฤติกรรม ที่เมื่อมีรายได้เพิ่มมากขึ้นแล้วก็ย่อมจะต้องเพิ่มความอยู่ดีกินดี และความสะดวกสบายในชีวิตให้มากขึ้น แต่การใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนี้ก็จะเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินตราในระบบให้เพิ่มมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจโดยรวมก็จะดีขึ้นด้วย ดังนั้นในท้องถิ่นชนบทใดก็ตามเมื่อประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นแล้ว สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอาจจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในบ้าน ตลอดจนสภาพของที่อยู่อาศัยที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ส่วนการใช้จ่ายในกรณีนี้สามนี้จะเป็นสิ่งที่แสดงได้ว่า อุตสาหกรรมนี้จะมีความสามารถในการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงไร เพราะถ้าอุตสาหกรรมนี้ทำรายได้เพิ่มให้กับผู้ผลิตค่อนข้างดีแล้ว ก็จะทำให้ผู้ผลิตเกิดกำลังใจในอันที่จะผลิตเพิ่มมากขึ้นต่อไปในอนาคต แต่การผลิตที่เพิ่มมากเกินไปอาจจะก่อให้เกิดผลเสียได้ เพราะผู้ผลิตในท้องถิ่นอาจจะไม่เข้าใจระบบตลาดเมื่อมีปริมาณผลผลิตมาก ๆ แล้วความต้องการมีอยู่จำกัด ราคาสินค้าก็จะต่ำลงโดยเฉพาะการผลิตที่มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อไม่ได้จำหน่ายปลีกเอง หรือไม่สามารถไปหาตลาดอื่นได้ก็จะทำให้ถูกกดราคาลดลง รายได้ก็จะต่ำลงตามไปด้วย

โดยสรุปรายได้ที่เพิ่มขึ้นของการผลิตข้าวเกรียบงาในระดับครัวเรือนนี้ จะมีแนวโน้มในการใช้จ่ายของการอุปโภคบริโภคเพิ่มมากกว่าการเก็บออม ในกรณีเช่นนี้ Marginal Propensity to consume จะสูง ทำให้ค่าตัวทวีภายในหมู่บ้านที่ทำการผลิตสูงขึ้นด้วย ดังนั้นการหมุนเวียนของเงินจะกลายเป็นรายได้เพิ่มให้กับประชาชนในหมู่บ้านนั้นมากขึ้นอีกหลายเท่าตามค่าของตัวทวี

การเพิ่มขึ้นของรายได้ในกรณีของการผลิตในระดับโรงงาน

ประเทศกำลังพัฒนาส่วนมากมักจะมีแรงงานจำนวนมากโดยเฉพาะในชนบท ดังนั้นอุตสาหกรรมในชนบทที่มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ก็ควรที่จะเน้นการใช้แรงงานมากกว่าทุน เพราะนอกจากจะเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังนับได้ว่าอุตสาหกรรมนั้นก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังประชาชนในท้องถิ่นอีกด้วย การศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับการสร้างงานของการผลิตข้าวเกรียบงาในระดับโรงงานไม่ว่าจะเป็น สถิติจากทำเนียบอุตสาหกรรม, ต้นทุนการผลิต, สมการการผลิต และความเข้มของทุน แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต ดังนั้น อุตสาหกรรมข้าวเกรียบงาก็จะเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่เกิดการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น เมื่อมีการขยายการผลิต

การกระจายรายได้ เป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของวิชาเศรษฐศาสตร์ ในลักษณะของการศึกษาถึงการกระจาย (Distribution) ของรายได้หรือผลิตผล การกระจายรายได้ที่ได้รับความสนใจมักเป็นเรื่องของการกระจายรายได้ของเจ้าของปัจจัย หรือแบ่งตามปัจจัยแห่งการผลิต (Functional Distribution of Income) เช่นรายได้ของผู้ใช้แรงงาน, รายได้ของเจ้าของทุน^๑ การศึกษาเกี่ยวกับมูลค่าเพิ่มของการผลิตข้าวเกรียบงาในระดับโรงงานมูลค่าเพิ่มรวม (Gross Value Added) จะมีการรวมผลตอบแทนในรูป ค่าจ้าง ค่าเช่า กำไร และดอกเบี้ยไว้ด้วย ดังนั้นจากมูลค่าเพิ่มรวมจะแสดงถึงการกระจายรายได้ ของเจ้าของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้คือ

มูลค่าเพิ่มรวมของการผลิตข้าวเกรียบงา ๑ ตัน ปี ๒๕๒๗	๘,๓๑๕ บาท
ค่าจ้างแรงงาน	๑,๕๐๐ ^๒ บาท

^๑ กิติพงษ์ ฤทธิบุตร, ลือชัย จุลาลัย การกระจายรายได้ของครัวเรือน เกษตรในภาคเหนือ กรณีศึกษาอำเภอแม่แจ่ม เชียงใหม่ (เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๒๕๒๔) หน้า ๗๐

^๒ มูลค่าเพิ่มรวมของการผลิตข้าวเกรียบงา จากการคำนวณหน้า ๗๗

^๓ ค่าจ้าง แรงงานจากตาราง ๔.๑ หน้า ๗๖

ค่าเช่า	๑๗๕ บาท ^๑
ดอกเบี้ย	๑,๐๐๒ บาท ^๒
กำไร	๕,๖๔๒ บาท ^๓

การพิจารณามูลค่าเพิ่มรวมแสดงให้เห็นว่า มูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการผลิตข้าวเกรียบงา ๑ ตัน มีการกระจายรายได้ออกไปสู่แรงงาน ๑,๕๐๐ บาท, เจ้าของทุน ๑,๐๐๒ บาท, ผู้ประกอบการ ๕,๖๔๒ บาท และเจ้าของที่ดิน ๑๗๕ บาท นอกจากนี้อุตสาหกรรมยังเป็นการแปรรูปสินค้าเกษตร ดังนั้นการกระจายรายได้ก็จะไปสู่เจ้าของปัจจัยการผลิตอีกด้วย

การจำหน่ายของอุตสาหกรรมข้าวเกรียบงาไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะตลาดในประเทศเท่านั้น จากที่กล่าวมาในส่วนที่เกี่ยวกับการขยายตัวของตลาดว่ามีการส่งออกไปยังต่างประเทศด้วย แต่เนื่องจากการส่งออกมีปริมาณที่ไม่มากนัก จึงยังไม่มีมีการแสดงข้อมูลแยกออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน ตามสถิติจะเป็นมูลค่ารวมของข้าวเกรียบทุกชนิดที่ผลิตจากธัญพืช ซึ่งมีปริมาณและมูลค่าจากสถิติของกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ดังต่อไปนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ๑,๐๔๔,๓๕๒ กก., พ.ศ. ๒๕๒๖ ๑,๐๐๐,๔๔๓ กก., พ.ศ. ๒๕๒๗ ๗๔๐,๖๖๗ กก. และมีมูลค่า ๓๓,๓๘๐,๑๖๘ บาท ๓๓,๐๑๔,๘๔๖ บาท และ ๒๖,๗๕๐,๑๐๐ บาท ตามลำดับ

ผลตอบแทนต่อแรงงาน

อุตสาหกรรมข้าวเกรียบงาโดยเฉพาะการผลิตในระดับโรงงาน ที่กล่าวว่ามีจ้างแรงงาน ซึ่งจะแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทคือ แรงงานฝีมือ และแรงงานไม่มีฝีมือ ผลตอบแทนต่อแรงงานก็จะต่างกันไป

- แรงงานฝีมือ คือแรงงานที่มีหน้าที่ละเลงข้าวเกรียบ ซึ่งจะได้รับค่าจ้างโดยเฉลี่ยวันละ ๔๕-๕๐ บาท
- แรงงานไม่มีฝีมือ คือแรงงานที่มีหน้าที่อื่น ๆ นอกเหนือไปจากหน้าที่ละเลงข้าวเกรียบ อัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ยวันละ ๓๕-๔๐ บาท

จากการสอบถามผู้ผลิตโรงงานจะมีการผลิตประมาณ ๒๔๐ วัน/ปี ดังนั้นแรงงานก็จะได้รับค่าจ้างแรงงานคือ แรงงานฝีมือ ๑๐,๘๐๐ บาท/ปี, แรงงานไม่มีฝีมือ ๘,๔๐๐ บาท/ปี

นอกจากนี้ยังมีการผลิตในระดับครัวเรือน ซึ่งอัตราค่าจ้างแรงงานวันละ ๓๐ บาท ถ้ามีการผลิต ๑๕๐ วัน/ปี แรงงานก็จะได้รับค่าจ้าง ๕,๔๐๐ บาท/ปี

^๑ ค่าเช่า จากตารางที่ ๔.๑ หน้า ๗๖

^๒ คำนวณจากต้นทุนการผลิตชั้นกลาง

^๓ มูลค่าเพิ่มรวม ลบด้วย ค่าจ้าง, ค่าเช่า, ดอกเบี้ย

เมื่อเปรียบเทียบค่าจ้างแรงงานทั้งหมดในเวลา ๑ ปีของการผลิตในระดับโรงงาน จะมีค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าการผลิตในระดับครัวเรือน แต่ถ้าเปรียบเทียบอัตราค่าจ้างเฉลี่ยต่อชั่วโมงการทำงาน ปรากฏว่าในระดับครัวเรือนจะมีอัตราค่าจ้างชั่วโมงละ ๘ บาท ขณะที่แรงงานฝีมือในระดับโรงงาน อัตราค่าจ้างชั่วโมงละ ๖.๕๒ บาท และแรงงานไร้ฝีมือ อัตราค่าจ้างชั่วโมงละ ๕ บาท ทั้งนี้เนื่องจากว่าการผลิตในระดับครัวเรือนจะมีชั่วโมงการทำงานต่อวันน้อยกว่า เมื่อเฉลี่ยเป็นอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมงจึงมีค่าสูงกว่า

(หมายเหตุ แรงงานในระดับโรงงานจะทำงาน ๘ ชั่วโมง/วัน, แรงงานในระดับครัวเรือนจะทำงาน ๔ ชั่วโมง/วัน)

โดยสรุปรวมแล้วอุตสาหกรรมข้าวเกรียบงา นับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนของการใช้แรงงานมากกว่าทุน ดังนั้นเมื่อมีการผลิตเพิ่มมากขึ้น ความต้องการเพิ่มขึ้นก็จะก่อให้เกิดการสร้างงานเพิ่มขึ้นด้วย ผลที่จะตามมาจากการสร้างงานที่เพิ่มขึ้นก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการผลิตในระดับครัวเรือนที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตข้าวเกรียบงาที่แตกต่างกันไปตามปริมาณผลผลิต หรือจะเป็นการผลิตในระดับโรงงาน ย่อมจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังเจ้าของปัจจัยการผลิตในรูปต่าง ๆ นั่นก็คือประชาชนในท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของปัจจัยการผลิตและแรงงาน การมีรายได้เพิ่มขึ้นย่อมจะทำให้เกิดการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ส่วนมากจะเป็นการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ทำให้การหมุนเวียนของเงินตราภายในท้องถิ่นดีขึ้น กลายเป็นรายได้เพิ่มให้กับประชาชนในท้องถิ่นมากขึ้นอีกหลายเท่าตามค่าของตัวทรี นอกจากนี้สินค้ายังเริ่มมีการส่งออกไปยังต่างประเทศ นับว่าเป็นการเพิ่มเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีกับประเทศโดยรวมด้วย

ศูนย์วิจัยทรัพย์สิน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย